

HUTNICTWO METALI NIEŻELAZNYCH	NORMA BRANŻOWA	BN-66 0882-07
	Bimetal Miedź-aluminium Blachy i pasy	Zamiast ZN-60/MPC-MIN-0205
		Grupa katalogowa 0353

1. WSTĘP

1.1. Przedmiot normy. Przedmiotem normy są blachy i pasy z bimetalu miedź-aluminium (cupalowe), przeznaczone dla przemysłu elektrotechnicznego.

1.2. Przykład oznaczenia

a) blachy bimetalowej Cu/Al, w stanie rekrytalizowanym, o grubości 0,50 mm, szerokości 300 mm i długości 1000 mm:

BLACHA Cu/Al-M 0,50 × 300 × 1000 BN-66/0882-07

b) pasa bimetalowego Cu/Al, w stanie twardym (z6), o grubości 1,50 mm, szerokości 80 mm i długości 1500 mm:

PAS Cu/Al-Z 1/4 1,50 × 80 × 1500 BN-66/0882-07

1.3. Cechowanie. Na krótszej krawędzi każdego pasa i blachy powinno być podane co najmniej:

- a) znak wytwórcy,
- b) cecha materiału,
- c) stan,
- d) numer partii.

1.4. Normy związane

PN-71/H-01706 Metale nieżelazne. Postacie i stany obróbki cieplnej i umocnienia. Nazwy i oznaczenia

PN-80/H-04310 Próba statyczna rozciągania metali
PN-79/H-04400 Metale. Próba tłoczności metodą Erichsena
PN-80/H-04407 Metale. Próba przeginięcia blach, taśm i bednarki
PN-77/H-82120 Miedź. Gatunki
PN-79/H-82160 Aluminium do przeróbki plastycznej. Gatunki

2. WYMAGANIA

2.1. Powierzchnia blach i pasów powinna być gładka i czysta, bez pęcherzy i białych plam, zawałców ciał obcych, rys i zadrapań. Brzegi blach i pasów nie powinny wykazywać pęknięć i rozwarstwień. Na powierzchni blach i pasów dopuszczalne są:

- a) nieznaczne wady w postaci łusek, rys, nakłuc, odgniotów, ospowatości i zadrapań, pod warunkiem, że ślady ich usuwania mieszczą się w polu tolerancji grubości.
- b) kolorowe naloty oraz inne plamy niekorozyjne.

2.2. Wymiary

2.2.1. Wymiary blach w mm podano w tabl. 1.

Tablica 1

Grubość	Dopuszczalne odchyłki grubości	Szerokość	Długość	Dopuszczalne odchyłki		Teoretyczna masa 1 m ² blachy kg	
				szerokości	długości		
0,50	-0,05	300	500	±5	±15	2,92	
0,60	-0,06					3,50	
0,70	-0,07					do	4,09
0,80	-0,08					400	4,67
0,90	-0,08					500	5,25
1,00	-0,10	5,84					
1,20	-0,10	350	7,00				
1,50	-0,12	do	8,76				
1,80	-0,15	500	10,51				
2,00	-0,15	300	do			11,68	
2,50	-0,20		1400	14,60			
3,00	-0,25		do	17,52			
3,50	-0,30		400	20,44			
4,00	-0,30			23,36			

Walcownia Metali „Łabędy”

Ustanowiona przez Dyrektora Zjednoczenia Górniczo-Hutniczego Metali Nieżelaznych dnia 26 listopada 1966 r. jako norma obowiązująca w zakresie produkcji od dnia 28 marca 1967 r.

(Mon. Pol. nr 17/1966 poz. 89)

2.2.2. Wymiary pasów w mm podano w tabl. 2.

Tablica 2

Grubość	Dopuszczalne odchyłki grubości	Szerokość fabrykacyjna	Długość fabrykacyjna	Dopuszczalne odchyłki		Teoretyczna masa 1 m ² pasa kg
				szerokości określonej	długości określonej	
1	2	3	4	5	6	7
1,00	-0,10					5,84
1,20	-0,10					7,00
1,50	-0,12					8,76
1,80	-0,15	40	500			10,51
2,00	-0,15	do	do	±1,5	±15	11,68
2,50	-0,20	150	1400			14,60
3,00	-0,25					17,52
3,50	-0,30					20,44
4,00	-0,30					23,36

Blachy i pasy wykonuje się o wymiarach fabrykacyjnych lub wymiarach określonych w zakresie wymiarów fabrykacyjnych podanych w tabl. 1 i 2.

W przypadku zamówienia blach lub pasów o długości określonej dopuszcza się 10% dostawy o długości różnej, nie krótszych jednak niż 500 mm.

Do obliczenia masy 1 m² blach i pasów przyjęto gęstość 5,84 kg/dm³.

2.3. Prostość i płaskość. Blachy i pasy powinny być proste, krawędzie blach i pasów powinny być obcięte równo i pod kątem prostym. Odchylenie od kąta prostego nie może przekraczać 2 mm na każde 100 mm szerokości i 10 mm na 1 m długości. Dopuszczalne odchylenie od płaskości blach i pasów nie powinno przekraczać 10 mm na 1 m długości.

2.4. Skład chemiczny miedzianej warstwy plateru powinien odpowiadać gatunkowi M1E wg PN-77/H-82120, a warstwy aluminiowej - gatunkowi A1 wg PN-75/H-82165.

2.5. Stan. Blachy i pasy dostarcza się w stanie rekrytalizowanym (r) i twardym (z6).

Oznaczenia wg PN-71/H-01706.

2.6. Własności mechaniczne blach i pasów podano w tabl. 3.

Tablica 3

Stan obróbki cieplnej lub stopień utwardzenia	R _m		A %
	MPa	kg/mm ²	
	min		min
rekrytalizowany (r)	150,0	15,0	30,0
twardy (z6)	200,0	20,0	1,5

2.7. Tłoczność blach i pasów w stanie rekrytalizowanym (r) w mm podano w tabl. 4.

Tablica 4

Grubość	Głębokość miseczki IE min
0,50 ÷ 0,70	7,0
0,71 ÷ 0,90	8,0
0,91 ÷ 1,00	8,5
1,01 ÷ 2,00	9,0

Blachy i pasy w stanie twardym wszystkich grubości oraz w stanie wyżarzonym o grubości powyżej 2,00 mm próbie tłoczności nie podlegają.

2.8. Stosunek warstw. Warstwy bimetalu: platerująca miedziana i platerowana aluminiowa powinny mieć stosunek 1:1.

Dopuszczalne odchyłki nie powinny przekraczać ±5%.

Blachy i pasy bimetalowe miedź-aluminium oznaczają się cechą Cu/AL.

2.9. Próba przeginania. Warstwy bimetalu - miedziana i aluminiowa powinny wykazywać dobrą przyczepność i nie mogą się rozdwajać przy czterokrotnym przeginaniu próbki o kąt 90° wg PN-80/H-04407.

3. PAKOWANIE, PRZECHOWYWANIE I TRANSPORT

3.1. Pakowanie. Blachy i pasy przekłada się papierem i pakuje się w drewniane skrzynie lub żebrowane obicia, dostosowane do wymiarów.

Masa brutto jednego opakowania nie powinna przekraczać 80 kg. Na skrzyni lub obiciu powinien znajdować się trwały napis, zawierający co najmniej:

- znak wytwórcy,
- cechę materiału,
- stan,
- numer partii,
- masę brutto i netto.

3.2. Przechowywanie. Blachy i pasy przechowuje się w czystych i suchych pomieszczeniach wolnych od szkodliwych par i gazów.

3.3. Transport. Blachy i pasy przewozi się czystymi i krytymi środkami transportowymi, zabezpieczając od uszkodzeń mechanicznych.

4. BADANIA

4.1. Określenie partii. Partię stanowią blachy lub pasy jednakowych wymiarów i jednakowego stanu o masie do 1000 kg.

4.2. Rodzaje badań, liczba próbek pobieranych do badań, sposób przeprowadzenia i ocena wyników badań - wg tabl. 5.

4.3. Zaświadczenie jakości. Do każdej partii blach lub pasów dołącza się zaświadczenie jakości, stwierdzające zgodność z wymaganiami normy oraz co najmniej:

- a) nazwę wytwórcy,
- b) cechę materiału,
- c) stan,
- d) wymiary,
- e) masę partii,
- f) numer partii,
- g) numer normy.

Na żądanie zamawiającego dostarcza się atest hutniczy, zawierający wyniki badań przewidzianych w normie i wymaganych w zamówieniu.

Tablica 5

Lp.	Rodzaj badań	Liczba próbek pobranych do badań			Sposób przeprowadzenia badań	Ocena wyników badań
1	Sprawdzenie powierzchni	100%			nieuzbrojonym okiem	blachy lub pasy nie odpowiadające wymaganiom 2.1, należy uznać za niezgodne z normą
2	Sprawdzenie wymiarów, prostości i płaskości	liczba blach lub pasów w partii	liczba blach lub pasów pobranych do badań	dopuszczalna liczba blach lub pasów o wymiarach ujemnym	długość i szerokość mierzy się przymiarem metrycznym z dokładnością do 1,0 mm, grubość - mikrometrem z dokładnością do 0,01 mm; grubość mierzy się w odległości 100 mm od naroży i 25 mm od krawędzi bocznej; prostotę sprawdza się przez ułożenie na płycie lub stole i pomiar odchylenia liniałem	jeżeli liczba blach lub pasów nie odpowiadających wymaganiom 2.2 i 2.3 przekracza dopuszczalną liczbę podaną w tabl. 5, partię należy uznać za niezgodną z normą
		do 25 od 26 ÷ 63 od 64 ÷ 160 od 161 ÷ 400 powyżej 400	5 10 15 25 40	0 0 1 1 2		
3	Sprawdzenie własności mechanicznych	2 próbki z partii			wg PN-80/H-04310	wyniki badania własności mechanicznych są orientacyjne i nie stanowią podstawy do zabrakowania partii
4	Sprawdzenie tłoczności	2 próbki z partii			wg PN-79/H-04400	wyniki próby tłoczności są orientacyjne i nie stanowią podstawy do zabrakowania partii
5	Sprawdzenie grubości warstw	2 próbki z partii			mikroskopowo przy użyciu okularów z naniesioną skalą	jeżeli przy sprawdzeniu grubości warstw choć jedna próbka nie odpowiada wymaganiom 2.8, należy pobrać podwójną liczbę próbek z innych blach lub pasów partii; w przypadku chociażby jednego ujemnego wyniku przy powtórnym badaniu, partię należy uznać za niezgodną z normą
6	Sprawdzenie przyczepności	2 próbki z partii			wg PN-50/H-04407	jeżeli przy próbie sprawdzenia przyczepności chociażby jedna próbka nie odpowiadała wymaganiom 2.9, partię należy uznać za niezgodną z normą

K O N I E C

INFORMACJE DODATKOWE

Wydanie 4 - stan aktualny: październik 1987

- a) uaktualniono normy związane,
- b) wprowadzono zmiany ogłoszone w Biuletynach PKNiM nr 12 z 1973 r. i nr 10 z 1975 r.
- c) wprowadzono jednostki miar wg Międzynarodowego Układu Jednostek (SI).